

Kracht naar Kruis

STICHTING EVANGELISEREND LECTUURFONDS VOOR CHRONISCH ZIEKEN EN OUDEREN

no. 4 • December 2015 • 73ste jaargang

Meditatie

'Deze zal groot zijn

Lukas 1:32a

Wat willen wij mensen toch graag groot zijn! Bij kinderen zit het er al vroeg in. Ze kunnen naar hartenlust dromen over hun toekomstig beroep bijvoorbeeld. Dat is een normale zaak. Toch is de drang om groot te zijn lang niet altijd onschuldig. Er speelt vaak zoveel zelfverheffing doorheen, zoveel begeerte naar rijkdom, macht en aanzien. Onze zonde en ellende is er mee begonnen dat we groot willen zijn, ja als God wilden zijn. Uiting van vreselijke hoogmoed! Opmerkelijk is dat onze tekst van de komende Verlosser zegt: 'Deze zal groot zijn.'

Klopt dit wel?

Maria heeft hoog bezoek gekregen. De engel Gabriël staat plotseling in haar kamer. Hij groet haar uitbundig. Hierdoor raakt Maria diep ontroerd. Dan zegt de engel: 'Vreest niet, Maria, want gij hebt genade bij God gevonden. En zie, gij zult bevrucht worden en een Zoon baren en zult Zijn naam heten Jezus. Deze zal groot zijn en de Zoon van de Allerhoogste genaamd worden...' Wat een geweldige boodschap! Veel stof om over na te denken voor Maria. De grote Koning, de beloofde Zaligmaker, zal geboren worden. Maar klopt het wel dat Deze groot zal zijn? In ieder geval is er op dit moment niets van grootheid te bespeuren. Nazareth is een onbetekend gehucht. Maria is een eenvoudig meisje, dat in een eenvoudig huis

woont. Straks, bij de geboorte van Jezus, is alles uiterst eenvoudig: de stal, de schamele doeken, het kraambezoek van de herders (mannen aan de rand van de samenleving). Ook tijdens Zijn omwandeling op aarde ontbreekt het Hem aan grootheid: geen plaats waar Hij het hoofd kan neerleggen. Aan het kruis sterft Hij een schandelijke en smadelijke dood. Wat een pijnlijk raadsel heeft Maria toen moeten verwerken! Bovendien zijn Jezus' volgelingen eenvoudige mensen zonder enige invloed. De troon van David is niet hersteld in Israël, toen niet en nu niet. Er lijkt niets van terechtgekomen te zijn van de belofte dat Jezus groot zal zijn.

Ten volle waar

Toch, ondanks de schijn van het tegendeel, zijn de woorden van de engel waarheid. Jezus is inderdaad groot geworden. Juist doordat Hij vrijwillig klein en gering wilde worden. Hij kwam op aarde om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. En met dat werk gaat Hij nog altijd door. Wat schittert Zijn liefde en macht hierin uit! Er zijn door de eeuwen heen miljoenen mensen gekomen die Jezus als hun Verlosser leerde kennen en erkennen, lief krijgen en aanbidden. Een bewijs van Zijn onvergetelijke grootheid. Ook

U ontvangt dit extra dikke Kerst-nummer waaraan door bestuur, redactie en drukker extra zorg is besteed. Het verschijnt in kleurendruk. U krijgt dus een blad dat voor twee maanden bestemd is.

Het is de goede gewoonte dat vier van onze bestuursledende meditaties rondom Advent, Kerstfeest en de jaarwisseling verzorgen. Ook treft u de bekende bijdragen aan in de onder ons bekende rubrieken: Belijden en Beleven en Draagt Elkanders Lasten. Ds André F Troost heeft voor ons een boeiend en actueel Kerstverhaal geschreven.

De predikanten Jongkind, Harinck, Willemsen en Van Amstel vervolgen hun series, waarin zij proberen leiding te geven aan het geestelijk leven. Dat is immers de bedoeling die bestuur, redactie en medewerkers hebben met de uitgave en verzorging van ons blad.

Ook ditmaal zijn de gedichten met zorg uitgekozen en ik hoop dat u ervan geniet en dat ze de betekenis van de heilsfeiten onderstrepen en u tot meditatie brengen.

Het volgende nummer verschijnt D.V. februari 2016. Het bestuur en de redactie wenst U gezegende feestdagen toe en voor het nieuwe jaar 's HEEREN rijkste Zegen!

Eindredacteur
ds. J. Oosterbroek

nu zullen er mensen komen die Jezus hun heil, hun hoogst geluk beschouwen en die Hem belijden als hun Heere. Hij is een groot Koning, die zonder onderdanen niet zijn kan. Aan Zijn Koningschap zal geen einde zijn. En welke vorsten ooit het aard'rijk moog'

EEN ENGEL KWAM NAAR MARIA

*Streek hij neer als een adem van wind
was er licht rondom Zijn geheim
zo ver zo dichtbij
er staat niets over geschreven
wel dat hij was een stem
een groet
een zegen met kracht van leven
van de Heilige Zelf gekomen*

*en zij:
was stilte
en was het oor
het luisterend hart
de schoot die het wonder ontving
de gezegende onder de vrouwen
vreugde niet te vertellen
zo verward en vervoerd
alleen maar te zingen
in een lied voor de Heer'
Die doet wat Hij heeft beloofd
Die omziet naar de geringe
en redding bereidt
aanvang van al het nieuwe*

*ja geprezen zij Hij
om de vrucht van haar schoot
geprezen met de vrucht van de lippen*

Inge Lievaart uit
"EEN KIND MET DE OGEN VAN GOD",
uitg Kok, Kampen, 2005

bevatten, wie van hen is met deze grote Koning gelijk te Schatten?

Zo laat Hij Zich kennen

Als deze grote Koning met zijn Geest in ons leven komt, leren we met een verbroken hart voor Hem buigen. We gaan dan ook de grootheid van Koning Jezus ontdekken. Onze ogen en ons hart gaan voor Hem open. We leren zien hoe groot Zijn ontferming is voor onwaardigen. We gaan beseffen hoe groot Hij is in Zijn geduld en in Zijn trouw. Wat is Hij daar-

in onuitsprekelijk groot en goed dat Hij voor Zijn volk eenmaal betaald heeft! En wat groot is Hij dat Hij ons reinigt van onze dagelijkse zonden. Groot is Hij ook omdat Hij verloren schapen terugbrengt naar de schaapskooi. Groot is Hij als Voorbidder van arme zondaren die in zichzelf geen enkele waardigheid of pleitgrond overhouden. Groot is Hij om verdorven mensen te vernieuwen naar Zijn beeld. Groot is Hij om zwakke mensen te sterken in de strijd tegen de zonde, de duivel, de wereld en hun eigen vlees. Groot is Hij Die al de zijnen door lijden heen tot heerlijkheid brengt. Als u deze grote Koning zó mag kennen, roem dan toch in Hem en prijs Hem aan bij anderen. Als u nog altijd aan Hem voorbijging, val Hem vandaag nog te voet! Dan zal Hij grote dingen bij u doen. Als u aangevochten wordt of Hij uw schuld vergeven wil, hebt dan grote en goede gedachten van de grote Verlosser. Er zijn geen grenzen aan Jezus' macht

voor elk die wonderen van Hem verwacht.

En straks...

We vieren binnenkort Kerstfeest. Dan zien we terug op de eerste komst van de grote Koning maar we zien ook vooruit naar de wederkomst in majesteit en heerlijkheid. Dan zal Zijn grootheid duidelijk openbaar komen voor vriend en vijand. Alle knie zal zich op die dag buigen; en elke mond – al is het knarsen tandend zal Hem moeten erkennen en belijden als Heere. Als u het dan pas belijden gaat is het voor eeuwig te laat! Tot u, jou en mij komt de klemmende vraag: wie zal op de grote morgen juichen om Zijn heerlijkheid? Maar ook: wie zal op die grote morgen vluchten voor Zijn majesteit?

*Harderwijk
ds. J. Oosterbroek*

Belijden en Beleven

ONS BIDDEN(3) IN DE ADVENTSTIJD

Wie gaat nadenken over ons bidden in de Adventstijd, komt als vanzelf terecht bij de priester Zacharias in Lukas 1: uw gebed is verhoord. Met die boodschap stuurde de HEERE Zijn engel Gabriël eerst naar Zacharias. Daarmee werd de geboorte aangekondigd van Johannes de Doper, de Elia, die voorspeld was als de voorloper van de Christus. Welk gebed is verhoord?

De gebeden om een zoon, zo lang naar de HEERE opgezonden en tenslotte verstild, maar door de HEERE nog niet vergeten?
Of het gebed dat Zacharias juist gebeden heeft bij het reukoffer: de God der

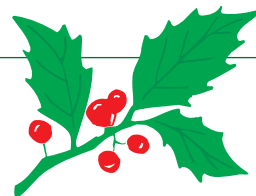
barmhartigheid kome tot Zijn heiligdom en neme het offer van Zijn volk met welgevallen aan?

Niet alleen Zacharias bad dat, maar in de voorhof van de tempel bad heel het volk met hem mee.

Gaat het hier om een persoonlijk gebed of om een liturgisch gebed?

Beide gebeden vallen samen bij deze twee hoogbejaarde kinderen van God, Zacharias en Elisabeth, van wie de HEERE Zelf getuigt dat zij beiden rechtvaardig waren voor God en onberispelijk leefden naar alle geboden en eisen van de HEERE.

Hun vroegere gebed om een zoon was in feite het bidden om mee te mogen

ZACHARIAS

*Er viel een stralend licht over het
altaar heen;
de engel zei hem wonderlijke dingen,
maar Zacharias voelde zich alléén,
want zijn verstard geloof kon niet
meer zingen.*

*Hoe heeft hij het Elisabeth verteld?
Hij moest de schrijfstift vaak terzijde
leggen.
De blijde boodschap die de engel had
gemeld
was veel te machtig om in woorden
uit te leggen.*

*En hij moest zwijgen, vele maanden
lang –
Hij zag, dat in haar schoot het kind
begon te groeien
en in zijn hart groeide een lofgezing
dat als een witte bloem zou open-
bloeien.*

*En toen het kind kwam, aarzelde hij
niet
maar heeft de naam "Johannes"
opgeschreven,
en van Gods Geest vervuld zong hij
het lied
van vreugde, van verlossing en van
leven!*

Nel Benschop uit "WIT ALS SNEEUW"
gedichten rondom Kerst, uitg Kok,
Kampen, 5e druk, 1974.

werken aan de komst van de Messias. De mensen om hen heen smaadden hen omdat zij geen zoon hadden gekregen van de HEERE. Maar toen kwam er zomaar het woord van de HEERE tot hen: uw gebed is verhoord. Zij hebben het uiteraard niet meer mee-gemaakt dat hun zoon de weg zal banen voor de Messias als Zijn heraut.

Zij hebben die vertroosting van Israël niet vervuld gezien. Zij zijn hun levens geëindigd als schapen zonder herder! Toch was toen al hun gebed verhoord. Hun persoonlijk gebed en het gebed van Gods volk.

Wij leren hieruit dat ook nu onze persoonlijke gebeden nog altijd moeten samenvallen met de gebeden van Gods volk.

De HEERE heeft ons de vrijheid gegeven dat wij al onze verlangens door ons bidden en smeken met dankzegging bekend mogen maken aan Hem, Filip.4:6.

Onze verlangens? In alles? Kunnen wij dat wel overzien?

Inderdaad, wij weten niet wat wij bidden zullen zoals het behoort. Maar de Geest Die de harten doorzoekt, bidt in en door ons, Rom.8:26.

De gebeden van Gods volk, de persoonlijke gebeden en die in het gezin, de gebeden als gemeente van Christus, als Zijn bruid, ze zijn allen samen te vatten in één zin: kom, Heere Jezus!

Opb.22:20.

Tweede advent

Die gebeden om de eerste komst van Christus krijgen hun vervolg in de verwachting van Zijn tweede komst, namelijk Zijn wederkomst. Bij Zijn Hemelvaart had de Heere Jezus Christus Zijn discipelen immers gezegd dat zij, uit Galilea teruggekeerd, in Jeruzalem moesten blijven. Daar zouden zij de Heilige Geest ontvangen en zo bekleed worden met kracht uit de hoogte, Luk.24:49.

Dat betekent dat Christus weer bij hen zou terugkomen overeenkomstig Zijn belofte dat Hij hen niet als wezen zou achterlaten, Joh 14: 18 en Hand.2:4-5. Christus is wel lichamelijk in de hemel, maar naar Zijn godheid, majesteit en Geest kwam Hij terug en zo is Hij ook nu nog bij ons.

Dat was dus toen in de verwachting van Pinksteren het adventsgebed om de tweede komst van Christus, in de Geest. De discipelen, met de vrouwen en Maria de moeder van Jezus en met Zijn broers hebben toen eensgezind volhard in het bidden en smeken, zonder te weten wanneer zij met de Heilige Geest gedoopt zouden worden. Niet lang na deze dagen, had hun Meester nog gezegd in Zijn laatste toespraak tot hen.

Ook dat gebed werd toen verhoord.

De laatste komst van Christus

Nu verwachten wij Zijn laatste komst om te oordelen de levenden en doden. En ook nu is het gebed een onmisbaar onderdeel van die verwachting. Immers, zo heeft de HEERE het ons toch geleerd:

Laten wij dan ook niet slapen gelijk de anderen, doch wakker en nuchter zijn.... bidt zonder ophouden 1 Thess.5:6,17

Dat bidden doen wij allen samen en ieder ook persoonlijk. Het kan toch niet anders dan dat de bruid verlangend uitziert naar de komst van haar Bruidegom! Daarom is het dat de Geest en de bruid zeggen: kom, Heere Jezus, Opb. 22: 17

Maranatha

Dat gebed van de Bruid wordt door de HEERE beantwoord: ja, Ik kom spoedig. Daarop antwoordt de gemeente: amen, ja, kom Heere Jezus! Opb.22:20.

Wij bidden om Zijn komst en ook al kan het nog lang duren, toch zegt Hij tegen ons: uw gebed is verhoord, Ik kom, Ik ben komende, Ik ben al onderweg. Datzelfde zien wij ook in de uitroep Maranatha. Dat woord betekent tweeërlei: Heere kom. En: de Heere komt. Uit een oud geschrift (Didache 10,6) weten wij dat in de eerste christelijke gemeente de viering van het Heilig Avondmaal werd ingeluid met de woorden: als iemand heilig is, hij kome. Als iemand niet heilig is, hij bekere zich. Maranatha.

Dat werd steeds bij de viering van het Heilig Avondmaal geroepen om met die woorden uit te nodigen en te waarschuwen, omdat het de tafel van de Heere is en Hij Zelf komt als Gastheer. Ons gebed om de komst van de Heere Jezus Christus wordt verhoord, want Hij is al bezig te komen.

De volgende maal wil ik met u nadenken over de vraag wat er nu van dat Adventsgebed vandaag te zien is.

*Harderwijk
ds. J. Oosterbroek*

Vreest niet Lukas 2: 10

Het Kerstfeest is het feest voor de bevreesden. De geboorte van de Zaligmaker is er op gericht de schrik van de bedroefden te verdrijven en daarvoor in de plaats de grote blijdschap te bewerken. Nu zijn er genoeg bevreesde mensen, en de vrees leeft in het hart van ons allen. De vorige eeuw is wel in het bijzonder de eeuw van de vrees

genoemd. En terecht, want was er al niet aan spanning en dreiging. In die eeuw waren er twee wereldoorlogen, met alle verschrikkingen die daarbij waren. En ook nu nog is er de dreiging van allerlei verschrikkingen, de dreiging van natuurrampen en de dreiging van aanslagen door extreme groeperingen.

DE BLIJDE BOODSCHAP

Aan herders wakend in de nacht,
verscheen een engel, onverwacht.
De hemelglans en luister
verdreven 't nacht'lijk duister.

De herders vreesden bij 't gezicht
van zulk een heerlijk, hemels licht.
Hoe zal een zondaar leven,
door zulk een glans omgeven?

Maar d' engel sprak tot hen: "Vreest
niet!
Ik doe aan u in uw verdriet
de blijde boodschap horen,
dat Jezus is geboren".

"Gaat naar de stal in Bethlehem,
Gehuld in doeken vindt u Hem
't Geboren Kind, zo teder,
ligt in de kribbe neder".

De herders waren blij verbaasd.
Ze zijn op weg gegaan met haast
en hebben Hem gevonden,
in windselen gewonden.

Toen knielden z 'in aanbidding neer

voor Hem, hun Heiland en Heer'.
In Hem was hun gegeven
hun zaligheid en leven.

Op vele plaatsen wordt dit woord,
waar ook ter wereld, aangehoord.
"De Heiland is geboren
voor mensen, diep verloren!"

Maar wie gaat nog met haast tot Hem,
Die eenmaal kwam in Bethlehem?
Wie zal in zijn ellenden
zich tot de Heere wenden?

De wereld geeft ons 't leven niet .
De zonde geeft ons slechts verdriet.
Maar 't klinkt nog in onz'oren:
"De Heiland is geboren! "

Hij weet de ernst van onze nood.
Hij wekt nog zondaars uit de dood.
Hij wil nog redding geven.
In Hem alleen is 't leven!

Christien de Priester uit
"DE GROOTSTE SCHAT",
uitg Den Hertog, Houden, 1994.

Toch merken we ook nu dat wij mensen
echt niet vanzelf afkomen op geboren
Zaligmaker, Die de inhoud is van de
grote blijdschap. Op allerlei manieren
proberen we de grote vrees te verdrij-
ven, of althans even te vergeten. We
doen dat door onze eigen feesten te
maken, door de roes te zoeken of ons
op allerlei dingen te storten, om maar
niet na te hoeven denken en niet de
gelegenheid te hebben om stil te staan
bij de grote vrees die er is. Dit komt
omdat er in ons hart, ondanks allerlei
dingen waar we bevreesd voor zijn, niet
zo maar plaats is voor de Christus. We
proberen de vrees dan maar wat te ver-
bergen.

De herders in de velden van Efratha
waren ook bevreesd. Maar zij waren
bevreesd omdat de heerlijkheid van de
Heere hen om scheen. Zij waren
bevreesd omdat zij midden in hun leven
gesteld werden voor de heilige God.
Dwars door deze vrees heen kan het
Christusfeest worden. Juist als we in de
ontmoeting met de heilige God zien dat
wij onrein en schuldig zijn wordt het
ons verkondigd: hier is voor u de grote
blijdschap. In dit Kind, Dat geboren is
in Bethlehem, geeft God aan ons de
Zaligmaker, Die voor ons in de plaats de
grote vrees inging van het lijden, de
Godverlatenheid en de dood.
Het Kind dat geboren is in Bethlehem

heeft de oorzaak van de grote vrees, namelijk de zonde, weg genomen. En dat geeft ook de grote blijdschap. Er kan grote blijdschap zijn omdat in Christus de zonden vergeven worden. Achter de kribbe zien we het kruis, maar dan ook de verlossing die is bewerkt door Jezus Christus. Hij is God de Zoon, Die om ons te redden mens werd. Daarom kan er nu de grote blijd-

schap verkondigd worden, want we hebben een Heere, Die iedere zondaar die tot Hem komt redt van het oordeel. Dit is de grote blijdschap die het uithoudt in leven en in sterven, en die ons troost en houvast geeft bij alle vrees die er kan zijn in een mensen leven.

*Dirksland
ds. J. Willemsen*

Draagt elkanders lasten

Beste lezer,

Weet u wat een eigenschap van onze God is? Dat Hij vol goede gedachten over u is! Het klinkt misschien wat vreemd in de oren, maar als we de Bijbel lezen staat het er toch echt! Lees Jeremia 31: 3: "Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb ik u getrokken met goedertierenheid". Deze liefde kwam tot een hoogtepunt toen Hij Zijn Zoon zond naar deze aarde. Laat dát voor u een bemoediging zijn. "Want also lief heeft God de wereld (u, jou) gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe"

Ik wil u graag een gedicht meegeven oor de komende tijd, geschreven door Truus Bijzet-Pullen

Zo lief had God de wereld

*Zo lief had God de wereld
dat Hij Zijn enigst kind
gegeven heeft voor ieder
die zich met Hem verbindt*

*Eens kwam Hij in de wereld
maar in heel Bethlehem
werden deuren gesloten
er was geen plaats voor Hem*

*Daarvoor had Hij gekozen
om naast ons te kunnen staan
werd Hij mens onder de mensen
wilde Hij arm door 't leven gaan*

*Zo lief had Hij ons mensen
Hij maakt geen onderscheid
melaatse, tollenaar of zondaar
Hij was liefdevol bereid*

*De verdrukten op te zoeken
met wie Hij zich wist verweven
in Zijn liefdevolle hart
ook hen een plaats te geven*

*Zo'n liefde leert mij dienstbaar
te kijken door Zijn ogen
naar de naaste op mijn pad
met zeer groot mededogen*

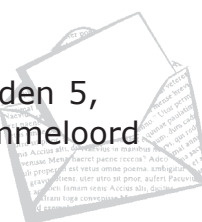
*Zodat zij die aan de rand
van de samenleving leven
mogen rekenen op mijn liefde
en mijn barmhartig geven
www.gedichtensite.nl*

Verjaardagskalender

- 11 januari Wilma Minnis, Arduinlaan
20, 9743 TG Groningen
- 2 februari Mevr. S. Vlietstra,
Doverstraat 13,
2014 DC Haarlem
- 4 februari Jaap Visserman,
Workumstraat 18,
8304 DP Emmeloord

Brievenbus

Mevr. V. Visserman,
"Hof van Smeden", Smeden 5,
Kamer 323, 8301 XG Emmeloord

Vriendelijke groeten van:

Willeke Breederveld

Capellerij 3, 3252 CG GOEDEREDE

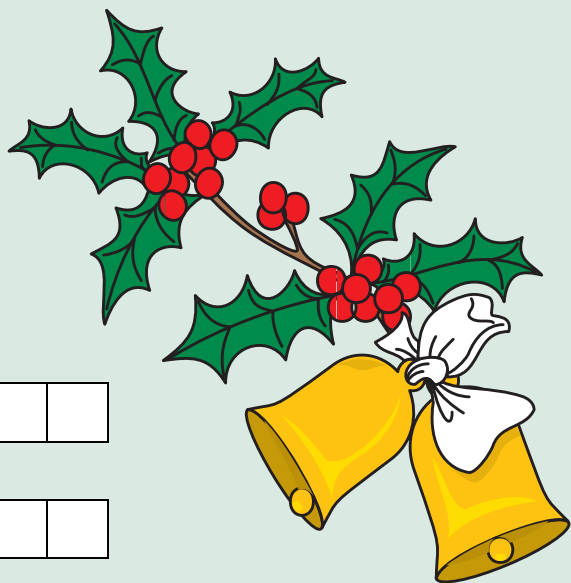
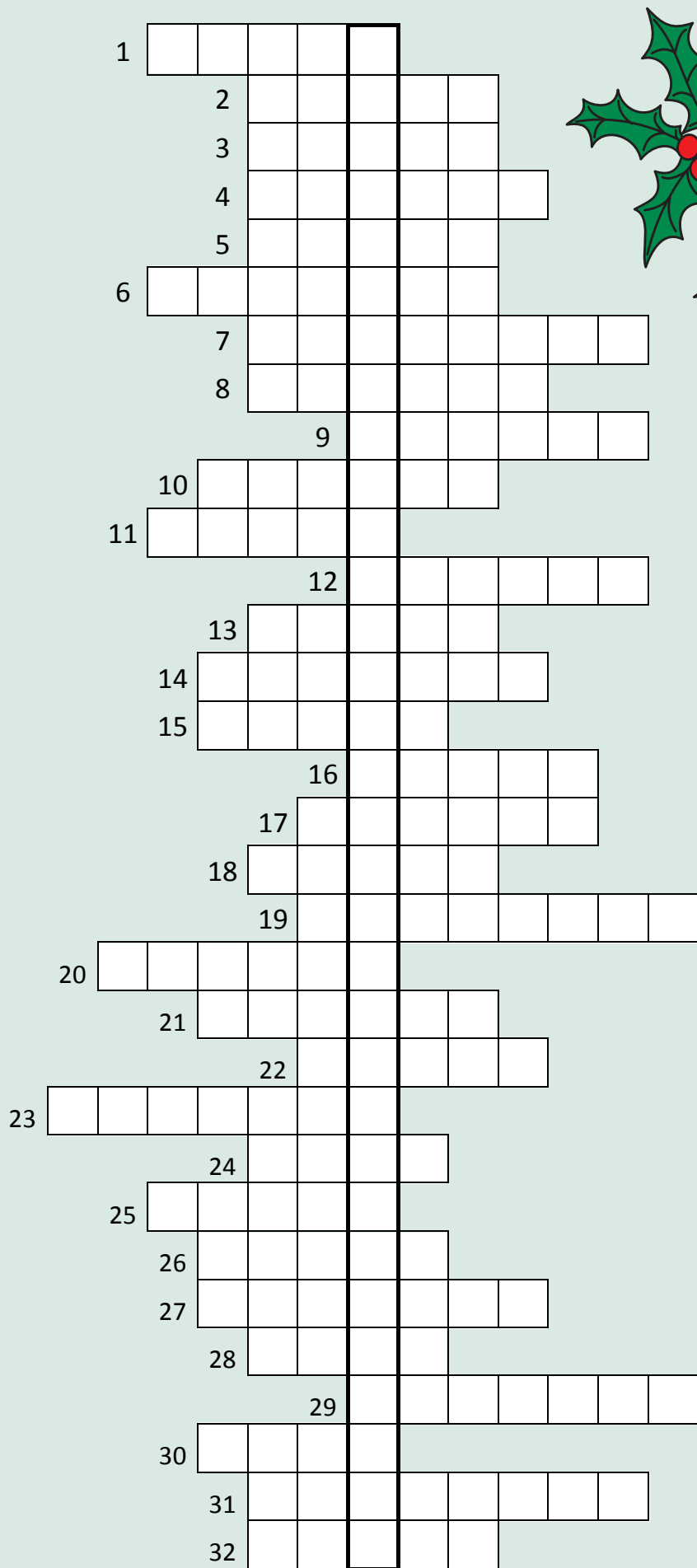
telefoon: 0187-492281

email: wbreederveld@solcon.nl

Puzzelhoek

Deze keer een grote puzzel, u heeft ook dubbel zoveel tijd om de puzzel te maken. Voor deze puzzel moet u op zoek naar 32 antwoorden uit het Oude Testament. Achter elke vraag staat in welk bijbelboek en hoofdstuk het antwoord te vinden is. In het dik omlijnde vak kunt u de oplossing lezen. Die kunt U insturen tot 31 januari.

1. Welk dier is geweldig onder de gedieren? (Spreuken 30)
 2. Vader van Sem, Cham en Jafeth (Genesis 9)
 3. Op welke berg gaf God Zijn wet? (Exodus 19)
 4. Schoonvader van Mozes (Exodus 18)
 5. Moeder van Ismael (Genesis 16)
 6. Vrouw van Aaron (Exodus 6)
 7. Welke profeet moest een boekrol opeten? (Ezechiël 3)
 8. Naar welke stad moest Jona gaan? (Jona 1)
 9. Welke vrouw had Simson lief, ze woonde aan de beek Sorek (Richteren 16)
 10. Andere naam voor Beltsazar (Daniel 1)
 11. Waar was de burg waar koning Ahasveros regeerde? (Esther 1)
 12. Andere naam voor Jerubbaäl (Richteren 7)
 13. Welke man volgde Mozes op? (Deuteronomium 31)
 14. De Joodse naam van Esther (Esther 2)
 15. Vader van Micha (2Kronieken 18)
 16. Wat brengt drukking der melk voort? (Spreuken 30)
 17. Haman maakte een galg; hoeveel ellen hoog was die? (Esther 5)
 18. Waarmee heeft Jaël de legeroverste Sisera gedood? (Richteren 4)
 19. Zoon van koning Saul (1 Samuel 19)
 20. Deze man was een geweldig jager (Genesis 10)
 21. Deze man werd 365 jaar oud (Genesis 5)
 22. Waar worstelde Jacob met de Heere? (Genesis 32)
 23. Welk kind was vijf jaar toe hij koning werd? (2 Kronieken 36)
 24. Deze man was een ossenherder (Amos 7)
 25. Welk dier was listiger dan al het gedierte des lands? (Genesis 3)
 26. Hebreeuwse naam voor Zafnath Paänéah (Genesis 41)
 27. Vader van Gomer (Hosea 1)
 28. Wat bereiden de mieren in de zomer? (Spreuken 30)
 29. Welke dieren zijn een machteloos volk? (Spreuken 30)
 30. Vader van Jesaja (Jesaja 1)
 31. Welke berg zal in tweeën worden gespleten? (Zacharia 14)
 32. Moeder van Samuel (1 Samuel 1)
- De oplossing van de november-puzzel is:
"Den onbekenden God"

ALS EGYPTE HOLLAND HEET. *Een kerstverhaal*

Bijna kerst. Nog een paar dagen.

'U bent Joessef?'

'Ja mijnheer.'

De Syriër kijkt verwonderd op. 'U kent mij?'

Joessefs Engels is perfect, beter dan het mijne. Geen wonder, ik ben maar een gewone ambtenaar, hij heeft in Damascus een technische opleiding gedaan. Ingenieur is hij.

'En dit is uw vrouw?'

'Yes sir! Haar naam is Mariyah.'

Nu is het mijn beurt om verwonderd op te kijken. Als medewerker van het COA, het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers, ben ik wel het een en ander gewend, maar dit is waarschijnlijk een grapje. 'U heet Joessef en uw vrouw heet Mariyah? Dat is wel heel toevallig: Jozef en Maria!

'Ja, daar hebt u gelijk in. Heel toevallig. Wij moesten allebei ook hard lachen toen we elkaar ontmoetten, jaren geleden op een boerenbruiloft, in een dorp niet ver van de stad. Het is dat zij alleen maar Arabisch spreekt, anders zou ik zeggen: vraagt u het haar zelf maar of het waar is wat ik zeg.'

'En dat jongetje, dat is uw beider kind?'

'Klopt. Maar zijn naam zal ik nu maar niet noemen, want als ik u zeg hoe hij heet, gelooft u helemaal geen letter meer van mijn verhaal.'

'U zult het me toch moeten zeggen, want ik moet niet alleen de namen noteren van de ouders, maar ook die van de kinderen. Procedure, ziet u. Verplichte registratie.'

'Hij heet Isa, mijnheer.'

'Isa? Maar dat is de Arabische naam voor Jezus!' Jozef, Maria en Jezus – niet te geloven!'

'Toch is het werkelijk waar, mijnheer.

Toen hij geboren werd en wij hem een naam moesten geven, hebben we er geen seconde over nagedacht. We wisten het allebei: Isa moet hij heten. Zo is hij ook gedoopt, in onze kerk in Damascus, in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.'

'Juist ja, u bent dus geen moslim. Dan noteer ik dat ook maar even, om misverstanden te voorkomen. Jozef, Maria en Jezus, hoe verzin je het... En u bent hierheen gevlucht vanwege het geweld van IS? Was dat in Damascus dan ook al zo heftig?'

'Nee, mijnheer, in Damascus nog niet. Maar we waren verhuisd, naar een kleine stad die niet veraf ligt van het gebied waar nu de Islamitische Staat haar zwarte vlaggen laat wapperen. Een collega van mij is al slachtoffer geworden. Hij was ook christen. Ze hebben hem gevangen, gemarteld en onthoofd.' Even laat ik mijn bloknoet zakken en kijk ik het tweetal recht in de bedroefde ogen. Isa speelt met een knuffel. Hij denkt waarschijnlijk: 'De zoveelste die weer alles op moet schrijven... Houdt dat nu nooit eens op?'

'U bent via de Balkan hier gekomen? Te voet?'

Joessef knikt. In grote lijnen schetst hij de barre tocht.

'Zoals Jozef en Maria na de geboorte van Jezus moesten vluchten naar Egypte, zo zijn wij met onze Isa naar Holland gevlucht. Een ezeltje hadden we niet. Wel een rubberen boot, waar we met 45 man in zaten, koud en kletsnat. Vaak hebben we gedacht aan de mooie verhalen die we in onze kindertijd in Syrië te horen kregen, als het kerstfeest

werd gevierd: de legendes die vertellen hoe Jozef en Maria met het kindje Jezus door de woestijn naar Egypte vluchtten. Reken maar dat we die oude verhalen elkaar onlangs opnieuw vertelden, bij het kampvuur onderweg, als we weer eens niet verder konden bij de een of andere grens. Dan zei ik tegen mijn vrouw Mariyah: "Ken je het nog: het verhaal van de rozen – hoe ze bloeiden overal waar de ezel van Jozef en Maria zijn poten zette?" Maar wij hadden voor onze reis geen ezel en poten had onze rubberen motorboot al helemaal niet. Geen roos te zien! Alleen maar golven, hoge, huizenhoge golven... Later, na die tocht over het water? Soms waren we bang, als het onweerde of als er mensen in uniformen naderden, zwaaiend met zaklampen, soms in het holst van de nacht. Dan vertelde ik Mariyah hoe het kindje Jezus tijdens de reis afschuwelijke draken, die hun pad kruisten, met een rustig gebaar naar hun hollen had teruggedreven. Ik steek mijn hand er niet voor in het vuur, mijnheer, dat het allemaal echt zo gebeurd is. Per slot van rekening staat er niets over in de Bijbel geschreven – maar het zijn toch wel mooie verhalen, vindt u ook niet? Eeuwenoude legenden, die onderstrepen dat Jezus niet maar een gewoon jongetje was, maar werkelijk de Zoon van God.'

'En uw vrouw, Mariyah, had zij iets aan die verhalen? Ik bedoel: kon u haar een beetje troosten met die oude legenden, onderweg?'

'Zeker wel. Maar soms was het andersom. Dan liet *ik* de moed zakken en moest zij mij uit de put praten. Weet u wat ze vaak vertelde als we honger hadden? Dan zei ze: "Joessef, ken jij nog dat mooie verhaal over Maria die wilde uitrusten in de schaduw van een dadelpalm, nadat ze drie dagen door de zinderende hitte hadden gereisd? Maria

IN DE NACHT GEKOMEN

*In de nacht gekomen
kind van hogerhand
licht in blinde ogen,
licht dat zingend brandt,
kom in onze dagen,
kom in onze nacht,
hoor de aarde klagen –
Heer', de wereld wacht!*

*In de nacht gekomen
Kind dat met geduld
Eeuwenoude dromen
eindelijk vervult,
kom in onze dagen,
kom in onze nacht,
kom met uw gestage
milde overmacht.*

*In de nacht gekomen
onmiskkenbaar kind,
kom, doorwaai de bomen,
zachte zuidenwind,
kom in onze dagen,
kom in onze nacht,
dat wij niet meer vragen
waar uw komst op wacht.*

*In de nacht gekomen
Kind, zo kwetsbaar klein,
wat ons wordt ontnomen,
licht, wil bij ons zijn –
kom in onze dagen,
kom in onze nacht,
licht terneergeslagen
Kind, uw liefde lacht.*

André F Troost uit "DAT GELOOF IK",
uitg Boekencentrum, Zoetermeer, zij

was zo moe en ze had zo'n honger... De palm zat vol vruchten en Maria vroeg Jozef er een paar voor haar te plukken. Maar Jozef reageerde een beetje kribbig. Hij kon er niet bij, zei hij. Toen richtte Jezus zich tot de takken en

vroeg Hij hen zich te buigen. En dat deden ze, zodat Maria en Jozef zonder moeite bij de vruchten konden komen.'

'Juist ja. Ik vind dit allemaal hoogst interessant, maar ik moet verder. Er zijn in deze sporthal ruim zeshonderd mensen die geregistreerd moeten worden, dus neem me niet kwalijk – straks kom ik terug voor nadere instructies.'

'Altijd welkom, mijnheer! Maar mag ik u nog één verhaal vertellen, tot slot? Ik zal het kort houden. Het verhaal gaat over koning Herodes, de koning die ontdekte dat Jezus met Jozef en Maria op de vlucht geslagen was. Toen Herodes de vluchtelingen op de hielen zat, passeerden Jozef, Maria en Jezus een zaaie boer. Maria groette hem en direct ontkiemde het zaad. De halmen schoten omhoog en droegen rijpe korenaren. Zodoende kon de boer direct na het zaaien beginnen met oogsten. Toen Herodes even later voorbijkwam en aan de boer vroeg of hij mensen op een ezel voorbij had zien komen, knikte de boer en zei zonder te liegen: "Ja, toen ik zaaide wat ik nu oogst, heb ik dat gezin voorbij zien komen." Herodes dacht dat dat al lang geleden moest zijn en keerde onverrichter zake terug.'

'Een mooi verhaal, Joessef, een prachtig verhaal. Ik begrijp alleen niet hoe het mogelijk is dat zulke oude verhalen jullie op de been hebben gehouden, al die weken waarin jullie op de vlucht waren. Wat heeft een mens dan aan zulke verhalen? Die helpen je toch geen centimeter verder?'

'Toch wel, mijnheer. Ze vertellen ons dat God de rechtvaardige helpt. Weet u, het heeft niet zo veel zin om woedend te zijn op die lui van IS. Angela Merkel heeft in Duitsland de spijker goed op de kop geslagen. Ze zei: "Er is geen teveel aan islam, maar een tekort aan christendom". Zo is het, mijnheer. Wij moesten met z'n allen wat minder vertrou-

wen op de macht van wapens en wat meer op de macht van het Woord.'

'De macht van het woord? Bedoel je daar die oude verhalen mee?'

'Nee mijnheer, daar bedoel ik Isa mee, pardon: Jezus. Hij heeft beloofd met je mee te gaan, waar je ook gaat of staat, of het nu dag is of nacht, droog of nat, zomer of winter. Hij zal er zijn, altijd. Daar hebben Mariyah en ik altijd in geloofd, in Syrië, toen de eerste bommen vielen, toen mijn broeder werd onthoofd, toen we afscheid namen van onze familie in Damascus en zelfs toen we tussen Turkije en Griekenland bijna verdronken, in dat bootje op een stormachtige zee.'

Ik sta op. Ik moet echt verder, naar een volgende familie. Als elk interview zo lang moet duren als dit gesprek, kan ik vanavond mijn koffie met gevulde speculaas bij het journaal wel vergeten.

'Nog één vraag, heel persoonlijk, als u me toestaat. U gelooft dat Jezus u geholpen heeft hierheen te komen. Maar wat moet ik met die andere vluchtelingen die het niet gehaald hebben? Die hebben dan bitter weinig hulp van Jezus gehad...'

Joessef kijkt me aan. Het lijkt wel of er lichtjes in zijn ogen branden. 'Dat zou u ook van al die kinderen in Betlehem kunnen zeggen, mijnheer. Slachtoffers van een goddeloos regime! Ik begrijp wat u bedoelt. Ik begrijp dat heel goed. Maar zou er in de hemel ook geen COA zijn?' 'Een COA? Een Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers? In de hemel?'

Joessef lacht gul, al biggelt er ook een traan over zijn wang.

'Ik denk het wel, mijnheer...'

Ik geef Joessef en Mariyah een hand en Isa een aai over zijn krullenbol. Nog een paar dagen, dan zal het kerstfeest zijn.

*Ermelo
André F. Troost*

De zegeningen van de zonen van Jakob (VIII)

Gad.

"Aangaande Gad, een bende zal hem aanvallen; maar hij zal haar aanvallen in het einde" (Genesis 49:19).

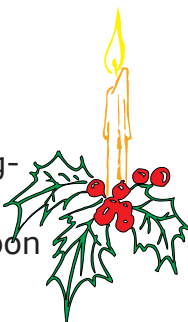
Deze zoon is mij het meest sympathiek. En je komt een beetje dichterbij hem, als je deze lijn volgt: 1. De pijn van dit woord. 2. De prediking van dit woord. 3. De praktijk van dit woord.

1. Jakob heeft dit "stil" gesproken en bewogen. "Jongen, wat zul jij het moeilijk krijgen. Want ik was een slinkse overlever; maar jij hebt een trouwhartiger aard". De visite zag Gad niet het eerst. Men ontdekte hem pas tenslotte. "Hé, was jij er ook nog; ik had je helemaal niet gezien!" Iets weemoedigs was er om deze zoon heen. Hij was er niet een van Lea zelf, maar van de slavin. Het was altijd een beetje alsof hij er niet echt mocht zijn. In het over-Jordaanse zat later zijn stam. Daar zaten de Ammonieten en de Moabieten dichtbij. Gad zat in het hoekje waar de slagen vielen. De andere stammen hebben hem de kastanjes nogal eens uit het vuur laten halen. Hij stond vaak alleen. Waarom worden sommige mensen meer dan anderen in de verdediging gedrongen? Dat is soms omdat ze te goed zijn of omdat ze te zacht of te taai of te vriendelijk of te bescheiden of te fel zijn of te arm of te rijk (want de mensen kunnen erg jaloers zijn, als u door uw zuinigheid een ruimere portemonnee hebt dan zij). Het is meestal niet te traceren. Maar het leven is lang niet altijd eerlijk. Denk maar eens aan de vele mensen met een bitter leed om een

onvervuld verlangen en met wie er iets gebeurd is dat van binnen altijd pijn doet.

2. Gad verwijst op een eigen, diepe wijze naar de Heere Jezus. De soldaten had Hij met maar weinig moeite wel neer kunnen slaan. Maar Hij gaf ze vrij spel. Jezus liet zich binden. Dat is een beklemmend gezicht. En een vertroostend gezicht. Want het zijn niet alleen maar de mensen, die Hem binden. Maar het is vooral God, die Hem bindt. God brengt zelf Zijn Zoon in het ergste lijden. Dat is, opdat u en ik van de welverdiende banden vrij zouden worden gemaakt. U en ik zeggen soms: "O God; zo lang al; en misschien zo lang nog!" En wij komen met ons zelfmedelijden in de neerwaartse spiraal. Als je naar je eigen strijd kijkt, wordt de druk steeds zwaarder. Maar wij moeten maar zien op Christus die de strijd heeft volbracht. Hij zegt, dat het oude (en dus ook de oude strijd) voorbij is gegaan. Het dreunt nog wel na. Maar het is al voorbij. En dan is het zo erg ook niet meer.

3. Wij moeten het niet van de idealisten hebben, maar van de strijders. Dat zijn niet de vechters; maar dat zijn de aangevochtenen en die niet een ander wapen hebben dan het gebed. Ons gewone doen, als wij geloven, is: te moeten strijden. Met de zonde vooral. Maar straks mogen wij met Paulus zeggen: "Ik heb de goede strijd gestreden!" (vgl. 2 Tim.4:8); en de kroon van de overwinning dragen. Dan is de strijd met onze zonden voorbij. En de

strijd met het ongeloof in de wereld en in mijn hart. En de strijd met alles wat mij met vuisten sloeg en wat ik nooit begreep. Dan is het voorbij. En dan heb ik toch een goed leven gehad. Geen succesleven, maar een leven in de schuldvergeving. Ik kom maar niet verder. Ik verlies het steeds weer. Maar juist in die diepte brengt God mij Zijn vrede. Ik word erg fel aangevallen door de zonde en soms door de mensen; maar verdedigd door mijn Meester! En zou God die

mij gisteren heeft gedragen en onderhouden dat vandaag niet weer doen?! Men zal het in het einde vragen van Gods knechten: "Wie zijn zij? En van waar zijn zij gekomen?" En dan is het antwoord: "Uit de grote verdrukking zijn zij gekomen; en zij hebben hun lange, witte klederen wit gemaakt in het bloed van het Lam" (vgl. Openb.7:14).

*Brandwijk
ds. J.A.H. Jongkind*

Ons gebed aan de laatste dag van dit jaar.

"Leer ons zo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen" (Psalm 90 vers 12).

Over "dagen tellen" gaat het in deze psalm. "Uitkijken en dagen tellen" luidt een gezegde. Maar dat is wat anders. Dat slaat op hoe je rond moet zien te komen. "Uitkijken en dagen tellen"; dat is verdrietig dat veel mensen dat treft. Maar iets nog belangrijkers bedoelt onze tekst. "Leer ons zo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen". Het precisietijdsein van de radio en de digitale cijfers van je auto en het klokje dat je om je pols hebt, herinneren ons aan hoe gewichtig en hoe kostbaar onze tijd is. Tijdelijke mensen zijn wij. Mensen met een grens in de tijd. Soms staan wij daar wel eens even bij stil. Niet te lang natuurlijk. Want je moet weer verder.

"Dagen tellen". Kinderen, die de wereld nog bezig zijn te ontdekken, doen dat. Kinderen hebben het over "Nog zoveel daagjes". Maar volwassenen rekenen meestal in jaren.

Maar dat kan gemakkelijk ten koste van het begrip, van het belang van

onze levenstijd gaan. Haastig leven wij en vluchtig. Een week is zo om. Je kunt je zo op de toekomst richten, dat je niet vandaag meer werkelijk leeft. Maar de Bijbel raadt ons om er anders over te proberen te denken en om elke dag te zien als iets wat er toe doet. "Leer ons zo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen". Dat betekent niet: "Leer ons berusten in de kortstondigheid van dit leven". Dat betekent: "Wil voorkomen dat wij leven alsof het niet op kan, net zolang tot het ineens op is. Maar leer ons met onze dagen omgaan als met een wonder en als met wat de aan ons gegeven genadetijd is".

Soms maakt het ons blij als wij onze dagen tellen, maar soms doet het ook pijn. Je kunt zo je dagen ook tellen, dat je er niet een wijs, maar een gebroken hart van krijgt; zelfs een verbitterd, dood hart. Dat komt vaak voor dat wij, mensen, zachtjes roepen: "O God, zo lang al! En hoe lang misschien nog?" In Psalm 90 is het ook zo, dat het

moeilijke de overhand heeft. Deze psalm is een lied van Israël uit de tijd dat het volk onder leiding van Mozes door de woestijn naar het beloofde land trok. Die reis was heel zwaar. De woestijn is immers een onherbergzaam gebied. Daar voel je je klein. Want wat is een mens en wat is zijn leven? Wij zijn maar een ademtochtje. Maar in die woestijn denkt Mozes aan God. "Eer de bergen geboren waren en Gij de aarde

OUDEJAARSOVERDENKING

*Aan het einde van het jaar
zullen veel herinneringen
in ons hart naar voren dringen.
Wat is 't einde spoedig daar!*

*Wat was 's Heeren goedheid groot,
ondanks vele tegenheden,
ondanks 't leed dat werd geleden,
ondanks ziekte, nood en dood!*

*God hield trouw Zijn Kerk in stand
en Hij liet Zijn Woord ons horen.
Telkens klonk het in onz'oren:
"Geeft de Heere hart en hand!"*

*Zijn w'ontmoedigd en bevreesd?
Toch zal God nog zondaars trekken,
doden tot het leven wekken,
door Zijn Woord en door Zijn Geest.*

*Christus heeft Gods recht voldaan
daarom zaligt Hij verloornen,
en niet één van Zijn verkoornen
zal voor eeuwig ondergaan.*

*Nog geeft God genadetijd,
maar hoe zal men ooit ontkomen,
als men nooit heeft acht genomen
op zo grote zaligheid?*

CHRISTIEEN DE PRIESTER UIT
"DE GROOTSTESCHAT"
UITG. DEN HERTOG, HOUTEN, 1994.

en de wereld voortgebracht had; ja, van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God". Wat is vergeleken met de eeuwigheid een mensenleven? Wat voor ons een dag is, is voor God duizend jaar. En wat voor ons duizend jaar is, is voor Hem maar een dag. Sterker nog: duizend van onze jaren zijn voor Hem als een uur in de nacht dat ongemerkt, als je slaapt, voorbij gaat. Een immense gedachte is dat. Maar God blijft Dezelfde. Daarom bidt Mozes tot Hem. In de woestijn zelfs verwacht hij het van God.

Iemand zou dat zomaar kunnen denken: "Is mijn leven niet als een woestijn?" Nee, ons leven is niet altijd een blij leven. Door de diepten leidt de Heere God ons. Maar de toon van het geloof is deze: "Heere, Gij zijt ons geweest een toevlucht van geslacht tot geslacht". Dat is niet omdat we God begrijpen kunnen, maar omdat we Hem vertrouwen. "Leer ons zo onze dagen tellen". Op verschillende manieren kun je je dagen tellen "Pluk de dag", zeiden de Romeinen, "Carpe diem!" Dan bepaal je zelf hoe je je dagen besteedt. Maar dan tel je verkeerd. "Leer ons zo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen".

Wijsheid is in de Bijbel een belangrijk begrip. Het is niet de filosofische, abstracte wijsheid van de Grieken, maar het is de praktische wijsheid voor iedere dag. "Stuurmanskunst" zou je de wijsheid van de Bijbel kunnen noemen. Om verstand en evenwicht bid je, als je bidt om wijsheid, voor je vak, je bedrijf en gezin en voor al je werkzaamheden. Je overziet je middelen, die maar beperkte middelen zijn. Maar je probeert daarmee zo dicht je doel te naderen als maar mogelijk is. Wijsheid is wat anders dan geleerdheid. Veel geleerde mensen zijn, als het over de diepere dingen

van het leven gaat, dikwijls erg dom.

Maar eenvoudige mensen die dichtbij de Heere leven, kunnen ons soms verstand doen staan van hun wijsheid. Zulke mensen hebben een geheime bron: de Heere Jezus Christus! Zulke mensen redden het. Zij vrezen de Heere met een blij hart.

Een wijs hart is een zoekend en luisterend hart. Alles komt zo'n hart aan God steeds vragen. Het is een hart dat van de zonde weg vlucht, maar naar Jezus toe vlucht. Dat brengt wel veel strijd met zich mee. Wijze harten zijn ook arme en verscheurde harten. Maar het hart van wie gelooft, is ook een rijk hart. Omdat God er in woont. "Laat mijn leven niet een vergeefs leven geweest zijn", bidt het geloof. Laat mij eenmaal thuis mogen komen. En wil in de dagen van de jaren van mijn leven mij daar al naar uit laten zien".

Deze psalm is een ernstige psalm. Mozes houdt het er op, dat wij ter dood zijn veroordeeld. "Wij vergaan door Uw toorn". Mozes ziet de toorn van God op een lijn met de zon in de woestijn waartegen geen leven bestand is en die alles tot stof doet vergaan. Maar God is

de God Die in de toorn Zijn ontfermen gedenkt. Daarom eindigt onze psalm niet in het negatieve, maar hij eindigt in een groot vertrouwen. "Laat Uw werk aan uw knechten gezien worden en Uw heerlijkheid over hun kinderen; en de lieflijkheid des Heeren, onzes Gods, zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons. Ja, het werk onzer handen, bevestig dat". Dat is niet om ons dat dit wordt verhoord. Maar dat is om Jezus Christus die Zijn leven voor ons heeft gegeven en die door de woestijn ons een weg heeft gebaad.

Muus Jacobse (1909-1972) heeft de reis van ons geloof schitterend onder woorden gebracht:

*De heiligen, ons voorgedaan,
hebben hier niets verworven,
maar zijn aan 't einde van hun baan
als vreemdeling gestorven.
Maar zij geloofden dat Gods hand
die hen tot daar geleid had
in 't beter, hemels vaderland
een stad voor hen bereid had.*

*Brandwijk
ds. J.A.H. Jongkind*

De Twaalven (XII)

Ds C Harinck vervolgt zijn serie over de 12 discipelen van de Heere Jezus, die na Zijn Hemelvaart apostelen van de Heere Jezus zijn en de wereld doorgaan met de boodschap van het Evangelie. Daarin nam de verzoening met God door het plaatsvervangend lijden en sterven van Jezus Christus de centrale plaats in.

Verlossing door verzoening.

Die centrale boodschap in de prediking van de apostelen vinden we ook later

bij de apostolische vaders en apologeten terug. Zo lezen we bij Diognetes: *Hij nam zelf de last van onze ongerechtigheden op Zich. Hij gaf Zijn eigen Zoon als een losprijs voor ons, de Heilige in de plaats van zondaren, de Onverderfelijke in de plaats van de verderfelijken, de Onsterfelijke in de plaats van de sterfelijken. Want wat anders zou onze zonden kunnen bedekken dan Zijn gerechtigheid? In Wie anders zouden wij,*

bozen en goddelozen, gerechtvaardig kunnen worden behalve alleen in de Zoon van God? O kostelijke ruil! O werk Gods, ver boven ons begrip! O zegeningen die alle verwachtingen overtreffen! Dat de boosheid van velen verborgen zou worden in Eén Rechtvaardige en dat de rechtvaardigheid van Eén vele overtreders zou rechtvaardigen.¹

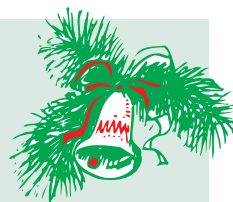
De prediking was ook in de tweede en zelfs tot in de vierde eeuw, de prediking van Jezus Christus en Die gekruisigd. Het kruis was een geliefd onderwerp in de prediking. De allegorische uitleg van de Schrift, die onder de Joden gebruikelijk was, werd daarbij niet geschuwd. Zo werd niet alleen het bijbelse beeld van de verhoogde koperen slang gebruikt om te wijzen op de zegen van het kruis van Golgotha, maar ook andere oudtestamentische gebeurtenissen werden in die richting vergeestelijkt. De opgeheven armen van Mozes tijdens de veldslag tegen Amalek werden als een heenwijzing gezien naar het kruis van Christus. In de armen van Mozes herkende men de kruisvorm. Door het opheffen van het kruis heeft Israël de strijd gewonnen en overwint de christen. *Als hij (Mozes) iets van dit teken liet varen, dat een imitatie was van het kruis, leed het volk de nederlaag. Maar als hij volhardde in deze houding, was Amalek aan de verliezende hand, naar mate Mozes het kon volhouden. De overwinnaar overwon door het kruis. Want de mensen werden niet sterker door het gebed van Mozes, maar omdat hij het kruisteken maakte terwijl iemand die de naam van Jezus (Jozua) droeg vooraanging in de strijd.²*

1. Brief aan Diognetes. Anonieme brief van een verdediger van het Christelijk geloof aan een zekere Diognetes, uit het midden tweede eeuw, hoofdstuk 9 en 10. Dit geschrift had in de Vroege Kerk gezag.

2. Justinus, Dialoog met Trypho, 91.

OPDRACHT

*"En dwing ze in te komen,
Opdat Mijn huis vol worde"*
Luk 14: 23b

*Er klinkt een roep van de einden der
aarde
tot ieder die het ter harte gaat.
Volken, gedreven door duistere mach-
ten,
leven geheel in de ban van het kwaad.*

*Duizenden zijn er bevreesd voor de
geesten,
gaan er verloren, onkundig van 't feit
dat er een Weg is Die leidt tot het
Leven,
dat er voor zondaren heil is bereid.*

*Wie is bewogen met 't heil van de
naaste?
Wie heeft de stem van de Meester
gehoord?
"Maak u reisvaardig; Ik zal u geleiden.
Breng ook de heiden het levende
Woord".*

*Kort is de tijd die ons nog wordt gege-
ven.
Straks is 't voor velen voor eeuwig te
laat.
Nog klinkt: "Ga uit in de wegen en
heggen,
dwing in te komen die buiten nog
staat".*

F van der Schoot – van Dam uit
"BROOD OP HET WATER",
uitg Frits Hardeman, Ede, 2000.

Het kruis was geen teken van zwakheid, maar van macht. Op het kruis had Jezus de machten der duisternis verslagen. Hij regeerde vanaf het kruishout. Dit werd een geliefkoosde uitdrukking in de Vroege kerk. Jezus Christus was Victor

op het kruis geworden. Deze overwinning is bezegeld doordat God Hem uit de doden heeft opgewekt. Zo zag men op het woord van Paulus: "En de overheden en de machten uitgetogen hebbende, heeft Hij die in het openbaar tentoongesteld en heeft door hetzelfde(het kruis) over hen getriumfeerd." Kol. 2:15. Dit werd de grond voor christen-joden en christenen uit de heidenen om van de gekruisigde Jezus te belijden: "Jezus is Heere". De oudtestamentische Naam voor God, de naam Jhw, werd op Jezus toegepast. Jezus had door de opstanding de troon van het heelal beklommen en plaats genomen aan de rechterhand van God. Deze belijdenis werd de oorzaak dat de Joden de christenen beschuldigden van Godslastering, omdat zij over meer dan één God schenen te spreken. Alhoewel valt te constateren dat in de Vroege Kerk de Griekse filosofie het bijbels spreken heeft beïnvloed en het moralisme de kerk binnendrong, toch sloot men zich in het algemeen nauw

aan bij de apostolische boodschap. De leer van de verzoening met God, niet door werken, maar alleen door het geloof in Jezus Christus klinkt zelfs nog duidelijk door in de vierde eeuw.

Als iemand staat op gerechtigheid en verlossing die eigen werk zijn, en niet de gerechtigheid zoekt van God die de Heere is en die, zoals de apostel zegt "ons tot gerechtigheid en verlossing gemaakt is", dan werkt hij tevergeefs, en bereikt hij zijn doel niet. Want alle dromen van eigengerechtigheid worden op de laatste dag bewezen niets dan vuile lompen te zijn, zoals de profeet Jesaja zegt: "al onze gerechtigheden zijn als een bezoedeld kleet". Laten we dan smeken en God aanroepen om bekleed te worden "met de klederen des heils", van Jezus Christus onze Heere.³

(wordt vervolgd)

Kapelle (Zld)
ds. C. Harinck

3. Macarius, Spiritual Homilies, no.20.

Levend godsvertrouwen

'U bent mijn toevlucht.' Psalm 142 vers 6m, lezen Psalm 142.

Vaak denken wij dat diverse soorten schimmels een negatieve werking veroorzaken, die wij moeten bestrijden. Maar dat is niet altijd waar. Wetenschappers weten dat wanneer de wortels van bomen met elkaar in contact komen, er een stof wordt afgescheiden, die de groei van een bepaald soort schimmel bevordert. Deze schimmel helpt de wortels van verschillende bomen met elkaar in contact te komen, zelfs als het om een andere soort gaat. Daardoor ontstaat de mogelijkheid alles met elkaar te delen, waardoor ze in leven

kunnen blijven. Precies zo kunnen moeilijkheden of gevaren die in het nieuwe jaar op de loer liggen door ons worden gezien als bedreigende schimmels die wij moeten bestrijden. Toch kunnen die schimmels ook onze geloofsgroei bevorderen, zodat we de toevlucht nemen tot God.

David verkeert in een situatie waarin zijn geest bijna bezweek. Voor het woord bezwijken wordt in de SV 'overstelt' gebruikt. Het woord 'overstelt' kun je zowel in positieve als in negatieve zin

gebruiken. Positief wordt het gebruikt in verband met de vreugde van het leven. Op gedenkdagen worden we soms overstelpt met liefde en waardering, zoals op Nieuwjaarsdag. Overstelt druk een gevoel van onze emotie uit, dat het teveel is, wij kunnen het niet verwerken, worden er klein en verlegen onder en vinden nauwelijks woorden om onze dank uit te drukken. Zo kan het bij ons zijn aan het begin van een nieuw jaar. Dan leeft dank en liefde in ons hart tot de Heere, voor zoveel zegeningen die we ontvangen hebben in de afgelopen tijd. We zien met vertrouwen dit jaar en de toekomst tegemoet. Maar veel vaker komt het woord overstelt voor in zijn Hebreeuwse bedoeeling van 'verzwakken', 'bezwijken'. Dan bezwijken we door drukkende zorgen, angst, vrees, wat zal het nieuwe jaar ons brengen? Bange vragen kunnen in ons hart en hoofd leven. Dan ervaren we iets van wat David in zijn situatie vertolkt. David is in nood. Er zijn mensen in zijn omgeving die op zijn levensweg valstrikken neerleggen. David ervaart dat zijn vervolgers sterker zijn dan hijzelf is. Hij heeft het gevoel dat hij gevangen is genomen in een grot. Dat brengt hem in benauwdheid. Hij ervaart dat zijn keel dichtgeknepen wordt. Daarom zegt hij dat hij gebukt gaat onder een geweldige last. Hij kan er niet meer tegenop. Hij gaat er onderdoor. Het levensjuk wordt hem te zwaar. Niemand zorgt voor hem of helpt hem aan het onheil te ontkomen. Zo omschrijft hij zijn ervaring van eenzaamheid en hulpeloosheid. David roept, maar heeft geen kracht meer! Vel over heen is hij. Hij is op, echt aan het eind. Niet alleen uitwendig, maar ook van binnen verkeert hij in volstrekte eenzaamheid. Wij kunnen ons dit levendig voorstellen. Hoe moet je er doorkomen als alles je is ontnomen, als gevaren en grote problemen dreigen?

In de climax vertelt David dat hij zich door deze volstrekte eenzaamheid gevangenge-

nomen voelt. Als je de toekomst inkijkt, wat kan dat een nare, eenzame ervaring geven. Hoe moet je verder? Nergens zie je uitkomst, waar moeten we heen met al dit veelsoortige verdriet in ons leven? Wanneer we met eenzaamheid in contact komen, lijkt dat op een schimmel die we moeten bestrijden. Maar al dat levensleed kan ook werken als een schimmel om onze geloofsgroei te bevorderen. Gelukkig, die kracht is aan ons in de Bijbel gegeven. In de Bijbel vinden we allerlei ervaringen uit ons leven terug, ook eenzaamheid. En de Bijbel wil ons in contact brengen met God, om Zijn helpende hand in het leven te ervaren. Het is een zegen om door de Bijbel verder geholpen te worden in het leven. We weten dat wij hier geen blijvende stad hebben, dat we volk van God onderweg zijn. 'Tot U roep ik, Heere'. U bent mijn schuilplaats. God is de enige die David overhoudt in zijn leven. David laat zich in zijn gebed gaan, er behoeft voor God niets verzwegen te worden. 'De Heere kent mijn levensweg'. De Heere kende alle gevaren die hem op zijn lijdensweg door het leven bedreigden. De Heere wist van benauwdheid en angst en was zijn enige troost. David was in zijn gedachten, door wat hem is overkomen dan wel verward, maar toch niet zo verward dat hij Gods aangezicht niet meer kon vinden. Integendeel, hij riep in diepe nood dringend tot de Heere. Niet even in het voorbijgaan, maar met luide stem. Het klagen wordt een bidden. Laten wij dit voorbeeld volgen in alles wat ons overkomt, de Heere aanroepen door gebed. God is onze Vader. Hij weet wat er met ons aan de hand is en wat we nodig hebben. Dat weet Hij nog beter dan wijzelf. Wat is het dan een troost dat God niet machteloos staat. Hij kent onze pijn, weet wat er aan de hand is. In dat levend Godsvertrouwen mogen we ons overgeven. Wees niet bang. Laat de moed niet zakken. God weet wat we nodig hebben. Hoewel wij vaak door de nood, de schim-

mel uit het leven, gedreven worden tot God. We leren door geloof ons vertrouwen op God te stellen. David zegt: 'U bent mijn deel in het land der levenden'.

In Israël hadden de bewoners van een dorp de omliggende akkers in gemeenschappelijk bezit, ieder kreeg zijn deel, zijn portie, door het toegewezen lot, dat kon mee- of tegenvallen. Evenals het mee of tegen kan vallen als moeder aan

tafel de lekkere dingen onder de kinderen verdeelt en aan ieder kind zijn portie geeft. Zo krijgen wij allen ons portie aan de levenstafel. De één krijgt een groter portie dan de ander. We krijgen ons deel door God aan ons toegewezen.

Wij pakken onze portie aan en wij aanvaarden het in levend

Godsvertrouwen dat de Heere zelf ons deel is! 'U bent mijn deel'. Wij zijn van God en God is voor ons, Immanuel. God is mijn toevlucht, mijn deel. Uit ons zelf willen we niet naar God toe. God gebruikt daarom tegenovergestelde krachten, zoals schimmels die juist de werking hebben dat onze wortels, de wortels van mensen en van God met elkaar in contact komen. Daardoor ontstaat de mogelijkheid alles met elkaar te delen, waardoor we in leven met de Heere blijven. Nu willen we niet meer van God af, zelfs door de hevigste tegenspoed willen we bij Hem blijven. Niets kan ons scheiden van Gods liefde. We zijn gevlucht naar God, er was geen leven meer in onszelf mogelijk. Door zijn liefde in Christus heeft God ons overwonnen. In die overwinning laat Hij ons delen: 'wij zijn meer dan overwinnaars door Christus die ons liefgehad heeft.' In onze verwarde radeloosheid hebben we Gods hand gegrepen en in Zijn ontferming heeft God onze hand gegrepen. Door de Heere sterven wij en leven we. Hij is ons faillissement en ons kapitaal. Zoals een kind, dat zich heeft bezeerd,

om moeder roept en naar moeder loopt en door moeder in de armen wordt genomen en op schoot wordt gezet. Moeder sust het kind met zachte, zoete woorden en zij kust het de tranen van de wangen. Dan duurt het niet lang of het kind zit op moeders schoot en in haar armen als een koning op zijn troon. Het is moeders kind, ook haar bezit. De moeder is nog meer van het kind dan het kind van de moeder is. God is ons sterven, Hij is ons leven. Als we bij God voor nu en in de toekomst schuilen, zullen we ons al de dagen van ons leven in Hem verblijden en in Hem roemen. Wie tot God zegt: 'U bent mijn toevlucht', zal ook tot Hem zeggen: 'U bent mijn deel'. En wie tot God zegt: 'mijn deel', zal ook tot Hem zeggen: 'mijn toevlucht'. Deze twee-eenheid zien we in het leven van Jezus Christus. Hij kon voluit zeggen: 'U bent mijn toevlucht en mijn deel'. Voor Jezus was God een volkomen schuilplaats. Jezus is tot God gevlucht met al de nood, al de moeite, al de zonde van deze wereld. En Hij heeft met alles wat Hem bezwaarde een rustplaats gevonden bij God.

Die rijk was wordt arm, en de arme is rijk. En door Hem is God ook onze toevlucht in het land van de stervende en ons deel in het land van de levende. Hebben wij dat geloof in een levend Godsvertrouwen? Christus leert het ons en leeft het ons voor, door zelf in zijn leven de toevlucht tot zijn Vader te nemen. Dat moeten wij ook doen, zo zijn wij in Christus. Hij breidt zijn handen naar u uit en roept u: 'Komt allen tot mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven'. Hij lokt ons, zoals een hen haar kuikens. In zijn wonden vinden we een schuilplaats tegen al onze zonden, staan wij vrij in het oordeel van God. 'Heer, waar dan heen? Tot U alleen! Gij zult ons niet verstoten! Uw eigen Zoon, Heeft tot Uw troon, de weg ons weer ontsloten'.

Benschop
Ds. C. Bos

Wij zijn op weg naar ons eeuwig huis (4)

Prediker 12

Op weg naar ons eeuwig huis krijgen we steeds weer opnieuw te maken met allerlei zaken die ons los maken van de dingen van dit leven. We worden er bij bepaald dat niets hier blijvend is en dat we daarom ons vertrouwen niet kunnen stellen op dit leven. We worden geroepen om elke dag weer onze hoop op de Heere te stellen en het voor dit leven en voor de toekomst van de Heere te verwachten. Om ons voor te bereiden op het einde van dit leven.

Het einde van dit leven dat geeft de Prediker weer met het beeld van het zilveren koord dat wordt verwijderd, de gouden oliehouder die wordt verbrijzeld, de kruik bij de bron die wordt stuk gebroken en het rad bij de waterput dat wordt verbrijzeld.

De gouden oliehouder is het lichtstralend beeld van het leven en die hangt aan een zilveren koord. De edele metalen zilver en goud geven de hoge waardering van het leven aan. Dit leven hier op aarde is ons door de Heere geschonken en heeft daardoor een grote betekenis, we mogen er zeker niet lichtvaardig mee omgaan. Wij zijn niet zo maar toevallig in dit leven, maar we zijn door de Heere gewild en Hij heeft Zijn bedoeling met ons leven, ook al zien wij dat niet altijd. Geen enkel leven is waardeloos of zonder betekenis in Gods ogen. Daarom mogen wij ook nooit lichtvaardig een einde maken aan het leven van anderen of van onszelf. Daarom mogen we ons niet zo maar zonder reden in gevaar begeven.

Maar al is ons leven nog zo kostbaar... eens komt er een einde aan. Onzichtbare vingers maken het zilveren koord los,

zodat de gouden oliehouder neerstort en de lichtvlam dooft. Het leven hier op aarde is ten einde. Dat wordt ook duidelijk gemaakt met de waterkruik die gebroken bij de waterput ligt, omdat het rad, dat dienst deed om de kruik in het water te laten zinken, is vermolmd en gebroken. De bron waaruit regelmatig werd geput is niet meer te bereiken en het einde van dit leven is aangebroken.

Het stof waaruit wij geschapen zijn keert terug tot de aarde. Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren. En de geest keert terug tot God, Die ons de geest gegeven heeft. God Die ons geschapen heeft naar lichaam en geest; Die ook lichaam en geest aan elkaar verbonden heeft. Die God bepaalt ook het einde van dit leven. Alles ligt in de handen van de Heere en Hij houdt ook alles vast in handen tot het einde toe.

Als we alleen op dit leven letten is er alleen de vergankelijkheid, wordt alles bepaald door het einde en kunnen we alleen maar met de Prediker zeggen: ijdelheid der ijdelheden, één en al vluchtigheid. Het leven is een damp en de dood wenkt ieder uur. Waarom zou je je nog druk maken over heel veel dingen en je aftobben in dit leven? Het is toch allemaal ijdelheid. Leef je eigen leven en maak je nergens druk om.

Toch is dit niet de taal van de Prediker en niet de taal van heel de Bijbel. Wel is heel veel in dit leven ijdelheid en maken wij en heel veel mensen ons druk over veel zaken die geen werkelijke betekenis hebben. Maar ondertussen blijft het toch boven alles waar dat de Heere God ons heeft geschapen, dat Hij ons heeft gewild en dat Hij Zijn bedoelingen heeft met ons

leven. Bij alles blijven wij geroepen om naar Gods wil te leven, om te leven tot eer van God en tot heil van de naaste. Daarom is er ook de oproep van de Prediker: vrees God en houd Zijn geboden, want dit geldt voor alle mensen.. want God zal elke daad in het gericht brengen, ook de daden die voor de mensen verborgen blijven. Alles komt in het gericht, hetzij goed hetzij kwaad. Over goed en kwaad wordt definitief beslist in het oordeel van God en Hij zal als de alwetende en rechtvaardige Rechter het beslissende oordeel uitspreken over ieder mens. Daarmee wordt dan ook een perspectief geopend dat uiteindelijk de klacht "alles is ijdelheid" doet verstommen.

Maar vanuit het geheel van de Bijbel wordt dan ook onze aandacht gericht op Jezus Christus. Want hoe zouden wij mensen, wij zondaren, in het gericht van God kunnen bestaan als alles uit ons leven

openbaar komt? Dan is er zoveel dat ons aanklaagt en beschuldigt. Maar dan mogen we het in het geloof ook weten en door de werking van de Heilige Geest in het geloof ook beleven dat we in het laatste oordeel niet alleen staan. Ook dan zal Jezus Christus, onze Zaligmaker, bij ons zijn en heel ons leven voor Zijn rekening nemen. Bij alle beschuldigingen die er terecht tegen ons ingebracht worden zal Hij dan wijzen op Zijn lijden sterven, dat een volkomen verzoening is voor al onze zonden. Door Zijn opstanding is voor ons het leven bereid en mogen wij bij de aftakeling van dit leven en bij het naderen van de dood vol verlangen uitzien naar de wederkomst van onze Heere, Die ons zal opnemen in Zijn heerlijkheid en ons zal doen delen in Zijn volkomen heil.

*Dirksland
ds. J. Willemsen*

TWEE BROERS: één in het EVANGELIE (7)

Een ernstige, appellerende prediking

De prediking van de beide broers Erskines is diep ernstig en grijpt diep in. Want voor wie is Christus gekomen?

Voor arme zondaars!

Deze werkelijkheid krijgt een sterk accent in de hun prediking.

In een preek over *Het sterven aan de wet* lezen we: 'Een wettisch mens is een ellendig schepsel, want de wet sleept hem tot plichten en zegt: vast, bid en werk, om zo het leven te verkrijgen. Beter en bekeer u, als u niet veroemd wilt worden. Maar let op: zo'n mens kan dat niet, al zijn het nog zulke goede plichten, waartoe hij geroepen wordt. Al roepen het wettische verbond,

de wettische leraar en haar eigen wettische geweten haar ook toe:' maak tichelstenen! maak tichelstenen! maak tichelstenen!, zie hij heeft geen stro! geen stro! geen stro! En niets waarvan die mens zulke stenen kan maken.'

In een andere preek lezen we dat we niets van onszelf moeten verwachten, want ons hart kan zijn als een lege pomp. U weet, zegt Erskine, dat er eerst water in een pomp moet worden gegoten, voordat ze water tevoorschijn brengt. Zo is het ook hiermee.

U zou uw eigen hart zo lang kunnen pompen dat het zou barsten, voordat het ook maar één druppeltje water geeft. Zo droog is het. Tenzij Christus

Zelf, door Zijn Heilige Geest, daar eerst wordt ingestort, volgens de belofte.

'En al is het dat u niets hebt om tot Hem te brengen dan zonde, schuld en ellende en de hele hel rondom u, kom nochtans tot Hem!

Arme zondaars hebben slechts één ding te doen: *de belofte aan te nemen*.

Uitvoerig gaan beide broers hierop in. Ze zeggen niet alleen dat de belofte moet worden aangenomen, maar ook hoe dit gebeurt en hoe dit alleen maar op een goede manier plaatsvindt.

Al de beloften worden in de bediening van het evangelie en in haar aanbod gegeven. En het is zonde van allen, die het evangelie horen, dat zij wat God geeft, niet aannemen en op zichzelf toepassen. Dat zij daarentegen Christus en de belofte van zich afweren en zo in ongeloof blijven leven, lezen we. U hoeft niet te vrezen iets aan te nemen dat u niet gegeven zou zijn. God vergunt u en gebiedt u zelfs om de belofte zo aan te nemen.

'In het evangelie zegt de Heere: zeg Mij wat u mankeert en Ik zal u helpen. Zeg wat u hebben wilt en Ik zal het u geven. Zeg waarvoor u bang bent en Ik zal u verlossen.

En dan zegt het geloof: welkom, lieve belofte! Heere, ik vertrouw op Uw woord. Doe, zoals U gesproken hebt!. De wet zegt: u hebt vele en zware overtredingen gepleegd. Doch het evangelie antwoordt: Ik gedenk uw zonden niet, Jes. 43:25. En ook: Ik delg uw overtredingen uit als een nevel, Jes. 44:22. Daarop zegt het geloof: welkom, gezegende belofte. Heere, ik vertrouw op Uw woord en ik omhels die belofte: o, doe zoals U gesproken hebt.

'Op Christus, op Zijn werk mogen we pleitend komen, zeggend: Heere! geef mij het geloof om Christus' wil; geef mij bekering, geef mij genade om Christus' wil.'

Wanneer wij de belofte niet gelovig omhelzen, maken wij de Heere tot een leugenaar, zo wordt indringend verkon-

digd. 'Ach, arme ellendeling, indien het voor u niet was, zo zou uw ongeloof niet uw zonde zijn. Maar van alle zonden is dat de meest verdoemelijke en tegelijk de vruchtbare moeder van alle andere zonden.

Hij is tot ons gekomen in het evangelie, in de aanbieding, in de belofte, in de nodiging van het evangelie; en hoewel Hij nu nooit op een andere wijze zou komen, zo brengt dit uw verbintenis mee en legt het ook de grond om tot Hem te komen; als u Hem nu verwerpt, zult u niet te verontschuldigen zijn.'

We zien dat de broers met alle klem oproepen om de belofte te geloven, om te komen, om er biddend mee werkzaam te zijn: Heere, U hebt het toch beloofd! Heere, doe zoals U gesproken hebt! Wie zo tot Hem komt zal van de Heere ontvangen al wat Hij beloofd heeft. *(wordt vervolgd)*

Ede
ds. J. Van Amstel

Op 27 november j.l. overleed
Mevrouw Jannetje Harinck-Snoep
op de leeftijd van 81 jaar. Zij is de
vrouw van onze geachte medewerker
ds. C. Harinck. We wensen onze
broeder, zijn kinderen en kleinkinderen
veel genade in het
verwerken van dit grote verlies.

VERSCHRIKT
Hoe stouter iemand
God versmaadt,'
hoe lichter hij zelfs door
het geruis
van een vallend blad
verschrikt wordt.

Johannes Calvijn.

GEBED

Het gebed is de emmer, die gedurig in de diepte der Goddelijke ontferming, in de fontein geopend, geopend tegen zonde en onreinigheid, wordt neergelaten, opdat beide- zo mensen als beesten – gedrenkt en dronken worden, van de beker der wellusten, van de goederen van Gods huis. En zo alleen zo blijft de stad Gods zich verblijden.

H F Kohlbrugge uit
"Feeststoffen".

"Een welbestede dag", was me in mijn jeugd een dag ven denken, werken, pogen, streven. Doch tijd brengt wijsheid, en nu zeg 'k met vreugd; Een dag waarin 'k eens met Gods wil mag leven, dat is de ware welbestede dag, of 't zonnig weer of noodstorm wezen mag.

Colofon

Dagelijks bestuur van de Stichting:

Ds. J. Willemsen, voorzitter, PKN (hervormd), Dirksland
Ds. J. Oosterbroek, secretaris, Chr. Geref., Harderwijk
Dhr. M. C. Paul, penningmeester, PKN (hervormd), Dirksland
Ds. J. A. H. Jongkind, bestuurslid PKN, (hervormd), Brandwijk
Ds. C. Bos, alg.adjunkt, PKN (hervormd), Benschop

Eindredacteur:

Ds. J. Oosterbroek, Voorste Wei 23, 3844 JW Harderwijk, tel. 06 27114366.
Tevens adres voor kopij.
e-mail: oosterbroekj@yahoo.co.uk

Medewerkers:

Ds. J. Van Amstel, Chr. Geref., Ede
Mevrouw W. Breederveld, PKN (hervormd), Goedereede
Ds. C. Harinck, Gereformeerde Gemeenten, Kapelle

Rev. W. de Jong, Chr. Reformed Church, Straffordville, Ontario, Canada
Ds. L. C. Talsma, PKN (hervormd), Wapenveld
Mevrouw M. A. Tanis, Chr. Geref., Goedereede

Abonnementen:

Dit blad verschijnt in de eerste week van elke maand (10 maanden van het jaar); alle chronisch zieken kunnen dit blad gratis ontvangen; de abonnementsprijs is € 10,00 per jaar; het banknummer is: NL 40 INGB 0000 9389 39 ten name van Stichting Kracht naar Kruis te Den Haag; opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen aan: abonnementen@krachtnaarkruis.nl of KnK, Anthon van der Horstlaan 56, 3752 VP Bunschoten-Spakenburg; alle informatie over KNK kunt u vinden in www.krachtnaarkruis.nl

